

Kulturrådet
Arts Council Norway
Kulturráði
Kultuvreraerie
Kulturráde
Kulttuuriraati
O kulturreodo

Kulturrådets budsjettinnspill for 2027

Kulturrådet har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig. [...] Kulturrådet er et statlig forvaltningsorgan som har hele landet som virkeområde. [...] Kulturrådet skal forvalte Norsk kulturfond og andre statlige tilskudd som er lagt til rådet, og være et rådgivende organ for staten i kulturspørsmål.
(Lov om Kulturrådet)

Kulturrådets strategiske satsingsområder 2025–2028

Økt mangfold, flere stemmer

Økt likeverd for det samiske urfolket og nasjonale minoriteter

Et åpent og tilgjengelig kunst- og kulturliv

Et kunst- og kulturfelt som møter klima- og naturkrisen

Nøkkeltall

Omsøkt økning 2027	233 mill. kroner
Norsk kulturfond 2026, jf. Prop. 1 S	1 032,4 mill. kroner
Antall tilskuddsordninger 2025	45
Samlet søknadsbeløp 2024	3 071 mill. kroner
Tildelingsprosent beløp 2024	26 %
Antall søknader 2024 (ekskl. innkjøpsordningene)	8493
Antall tildelinger 2024 (ekskl. innkjøpsordningene)	3049
Tildelingsprosent antall 2024	36 %
Fag- og vurderingsutvalg 2025	24
Utvalgsmedlemmer (faste og vara) 2025	153

Budsjettinnspillet er utarbeidet på bakgrunn av Prop. 1 S (2025–2026), før statsbudsjettet for 2026 er vedtatt i Stortinget og før rådet har vedtatt sitt fordelingsbudsjett for 2026.

I. Innledning

Kulturrådet ønsker gjennom forvaltningen av Norsk kulturfond og spillemidler å bidra til at kunsten og kulturens verdi for samfunnet og demokratiet virkeliggjøres. Kulturrådet er den viktigste statlige finansieringskilden til det frie kunst- og kulturlivet utenfor de store institusjonene og er et sentralt virkemiddel for staten for å oppfylle infrastrukturkravet i grunnlovens § 100.

Flere rapporter de senere årene har dokumentert manglende likeverd i kulturlivet og samfunnet. Kulturrådet arbeider kontinuerlig for å sikre at hele bredden av kunstneriske og kulturelle ytringer har likeverdige vilkår for å nå ut i offentligheten, og for at tilgangen til kulturopplevelser for publikum er uavhengig av bosted, og av kultur- og klassebakgrunn.

Kulturrådet ser med bekymring på at andelen av kulturbudsjettet som forvaltes på armlengdes avstand, går ned. Et grunnprinsipp i norsk kulturpolitikk svekkes når andelen av statlige midler som fordeles etter politisk beslutning, øker.

Kulturrådets midler og ordninger sikrer:

Økt mangfold i det frie feltet

Kulturrådets fordeling av midler styrker mangfoldet av de som ytrer seg og skaper innhold, mangfoldet blant de som programmerer og formidler kunst og kultur, og mangfoldet i publikum som nås av kunst- og kulturtilbudet.

Kunst og kultur der folk bor

Kulturrådets ordninger bidrar til at prosjekter kan utvikles lokalt, at det som skapes, kan vises flere steder, og at arenaer for opplevelser og fellesskap finnes i hele landet.

Styrket kunstnerøkonomi

Kulturrådet bidrar til kunstnerøkonomien på flere måter. Gjennom prosjekt- og innkjøpsordninger utdeles midler direkte til kunstnerne. Arrangør- og festivalordninger setter formidlingsaktørene i stand til å betale kunstnerhonorarer og bidrar til å øke kunstneres salgsinntekter.

Styrket ytringsrom, refleksjon og kunnskap

Kulturrådets midler styrker ytringsrommet og bidrar til at den offentlige samtalen er kunnskapsbasert og gir plass til forskjellige stemmer og kritiske vinklinger.

II. Kulturrådets budsjettprioriteringer i 2027

På bakgrunn av kunnskap om det frie kunst- og kulturfeltet og rådets nye strategi for 2025–2028 anmoder Kulturrådet om en samlet økning av budsjetttrammene i 2027 på 233 mill. kroner i friske midler. Rådet ønsker i 2027 å fortsette en målrettet oppfølging av sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Videre prioriterer rådet en satsing på formidling av kunst og kultur i hele landet, og på å etablere to nye ordninger.

Satsingene presenteres kort nedenfor og utdypes i vedlegg 2.

Tabell: Oversikt over Kulturrådets satsinger og budsjettprioriteringer i 2027, i mill. kroner.

	1. prioritet		2. prioritet		3. prioritet		
	Styrking av nasjonale minoriteters og samisk kunst og kultur		Arenaer, arrangører og formidling over hele landet		Nye ordninger		SUM
Tverrgående satsing	Produksjon og kulturutøvelse – alle fagområder	20					20
Tverrgående ordninger	Økt likeverd og mangfold – samisk og nasjonale minoriteter	5	Økt tilgjengelighet og bærekraft på arenaene	13			18
Visuell kunst			Små og mellomstore visningssteder	20	Ny: Kunstnerisk film	10	30
Musikk			Konserter over hele landet	60			60
Scenekunst			Scenekunst i hele landet	40			40
Litteratur	Ny: Innkjøpsordning samiskspråklig litteratur	15	Skolebibliotek	20			35
Kulturvern	Sannhet og forsoning – flere stemmer og større bredde i kulturvernet	3	-				3
Tidsskrift og kritikk	Samisk kritikk	4	Flere og sterkere tidsskrifter	10			14
Forskning	Økt kunnskap om kulturutøvelse – samer og nasjonale minoriteter	10			Ny: Kunst- og kulturforskning – permanent ordning	3	13
SUM		57		163		13	233

Prioritet 1: Styrking av nasjonale minoriteters og samisk kunst og kultur

Kulturrådet anerkjenner, slik sannhets- og forsoningskommisjonsrapporten har dokumentert, at det er begått alvorlig og langvarig urett mot samer, kvener, norskfinner og skogfinner som har medført tap av kultur og språk og manglende likeverd i samfunn og kulturliv.

Også romer, romanifolk/tatere og jøder har opplevd forfølgelse, assimilering eller utestengelse og møter fortsatt hindringer og manglende likeverd i sin kulturutøvelse. Romer og romanifolk/tateres kultur har få arenaer og svak synlighet i offentligheten. Jødiske kunstnere og kulturarbeidere opplever begrensning av ytringsrommet og økt politisering av egen identitet.

I tråd med ny strategi vil Kulturrådet fortsette en målrettet innsats for å styrke vilkårene for disse gruppene, og for å ta aktivt del i reparasjon, revitalisering og sikring av ytringsrommet for minoritetene. Kunst- og kulturlivet har stort potensial til å bidra i arbeidet for et forsonet og åpent samfunn, og Norsk kulturfond er et sentralt virkemiddel som må tas i bruk.

Kulturrådet understreker at satsingen ikke skal bidra til et minoritetshierarki, motsetninger mellom marginaliserte grupper eller begrensende kategoriseringer. Kulturrådet vil generelt fortsette sitt kontinuerlige arbeid med å ha kunnskap om og løfte fram det store mangfoldet av uttrykk og estetiske praksiser som finnes, identifisere underrepresenterte grupper og bidra til å bygge ned barrierer.

Kulturrådets satsing på 57 mill. kroner omfatter flere deltiltak:

Tverrgående satsing: produksjon og kulturutøvelse (20 mill. kroner)

Satsingen gir rom for utvidelse av kunstneriske ytringer og kulturutøvelse for de nevnte gruppene. Midlene fordeles gjennom eksisterende ordninger på alle fagområder.

Tverrgående ordninger: økt likeverd og mangfold (5 mill. kroner)

Satsingen vil styrke kulturaktører fra nasjonale minoriteter og det samiske området gjennom prosjektmidler til faglig utvikling, samarbeid og kunnskapsdeling, og gjennom virksomhetstilskudd. Satsingen vil bidra til å bygge langsiktig kompetanse og kapasitet i sektoren som helhet.

Litteratur: innkjøpsordning for samiskspråklig litteratur (15 mill. kroner)

En innkjøpsordning for samiskspråklig litteratur vil gi innkjøp og distribusjon av bøker utgitt på alle samiske språk, i alle sjangre og for alle målgrupper, til folke- og skolebibliotek i hele landet. Tiltaket vil øke synligheten og tilgjengeligheten av samisk litteratur, og styrke forfatter- og forlagsøkonomien.

Kulturvern: flere stemmer og større bredde (3 mill. kroner)

Satsingen vil styrke det prosjektbaserte arbeidet med å samle inn, dokumentere, bevare og formidle urfolks og nasjonale minoriteters kulturarv og historie, og vil være et viktig bidrag til større mangfold, bredere representasjon og flere stemmer i kulturvernet som helhet.

Tidsskrift og kritikk: samisk kritikk (4 mill. kroner)

En kompetanseheving for kritikk på samiske premisser kan utvide kritikkbegrepet og styrke kritikkfeltet generelt. Økt produksjon og formidling av samisk kunst og kultur gir behov for å styrke refleksjon omkring og kritikk av det som formidles i offentligheten.

Forskning: økt kunnskap om kulturutøvelse – samer og nasjonale minoriteter (10 mill. kroner)

Satsingen skal gi et solid kunnskapsgrunnlag for en kulturpolitikk som bidrar til likeverd og tar hensyn til de særlige behovene som preger kunst- og kulturutfoldelsen til samer og nasjonale minoriteter.

Samlet vil satsingen bidra til å oppfylle Stortingets vedtak knyttet til oppfølging av sannhets- og forsoningskommisjonsrapporten, samt regjeringens ytringsfrihetsstrategi og arbeid mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer.

Kulturrådet har de siste årene hatt økt oppmerksomhet på og økt tildelingene til nasjonale minoriteter og samiske kunst- og kulturprosjekter og -arenaer. Satsingen det anmodes om friske midler til, vil derfor komme i tillegg til allerede innførte prioriteringer innenfor de eksisterende rammene.

Prioritet 2: Arenaer, arrangører og formidling over hele landet

Et av rådets hovedsatsingsområder i ny strategi er *Et åpent og tilgjengelig kunst- og kulturliv*. Rådet vil, i strategiperioden, øke innsatsen for å sikre åpne, mangfoldige og fellesskapsbyggende kulturarenaer for hele befolkningen.

Kulturrådet vil i 2027 satse særlig på økt formidling av musikk, scenekunst, visuell kunst og litteratur til et større publikum på små og store steder. Den offentlige samtalen skal styrkes med flere og sterkere tidsskrifter. Og arenaer skal stimuleres til tilrettelegging, slik at hindringer for deltakelse, enten det gjelder bakgrunn, klasse, funksjonsnivå eller alder, kan bygges ned. Arenaene skal også støttes i sitt bærekraftarbeid.

Økt formidling og deltakelse forutsetter at arenaer og formidlingsaktører i lokalsamfunn landet over har forutsigbare og rimelige vilkår for sin aktivitet. Kulturrådet tar et betydelig ansvar for arrangører, arenaer, visningssteder og ensembler som bidrar til lokalt kunst- og kulturliv. Disse aktørene har imidlertid fått stadig svakere vilkår enn institusjonene som finansieres over statsbudsjettet, noe som går ut over det lokale publikumstilbudet i hele landet.

Satsingen vil bidra til å nå helt sentrale mål i regjeringens kulturpolitikk. Satsingen vil bidra til leselyststrategien og ytringsfrihetsstrategien, styrke målsettinger pekt på i NOU 2025: 7 *Musikklandet*, og også bidra positivt i samvirket med de nyopprettede regionale kulturfondene.

Satsingen på 163 mill. kroner omfatter følgende deltiltak:

Tverrgående ordninger/ARENA: økt tilgjengelighet og bærekraft (13 mill. kroner)

Kulturarenaene og -aktørene kan bidra til et mer bærekraftig og inkluderende samfunn. Satsingen skal styrke kulturaktører over hele Norge, som produksjons- og formidlingssteder, som rom for fellesskap, og også deres evne til utforskning, utprøving og kompetansedeling med andre samfunnssektorer.

Visuell kunst: små og mellomstore visningssteder (20 mill. kroner)

De små og mellomstore visningsstedene er en vesentlig del av infrastrukturen for det visuelle kunstfeltet. De bidrar til visningsmuligheter for nye stemmer, yngre kunstnere og utprøvende prosjekter, og dermed til utvikling av kunstnerskap som senere kan få anledning til å stille ut på de større institusjonene og museene.

Musikk: konserter over hele landet (60 mill. kroner)

Satsingen vil styrke konsertformidling og lokale arrangører og produksjonsmiljøer over hele landet, og øke oppdrag og inntektsmuligheter for musikere, artister og opphavspersoner. Arrangørene skaper lokale og regionale offentlige arenaer og møteplasser.

Scenekunst: formidling i hele landet (40 mill. kroner)

Gjennom en styrking av tilskuddsordninger på scenekunst vil Kulturrådet sørge for at flere scenekunstproduksjoner presenteres på flere arenaer, og møter ulike publikumsgrupper over hele landet. Satsingen vil også styrke kunstnerøkonomien i det frie scenekunstfeltet.

Litteratur: skolebibliotek (20 mill. kroner)

En satsing på skolebibliotek er et effektivt grep for å bedre barn og unges tilgang til et større utvalg litteratur og dermed bidra til mer leseglede. Gjennom skolebibliotekordningen får skoler over hele landet tilsendt rundt 180 titler i året. Ved å utvide ordningen til minst 1000 skoler, kan så mange som 300 000 elever få tilgang til gode og oppdaterte boksamlinger.

Tidsskrift og kritikk: flere og sterkere tidsskrifter (10 mill. kroner)

Tidsskriftenes vilkår er svake og må styrkes. De etablerte tidsskriftene trenger bedre rammer, og det må være rom for å inkludere nye initiativ. Tidsskriftene har en viktig rolle i den demokratiske infrastrukturen, og kan demme opp for fragmenteringen av offentligheten.

Prioritet 3: Nye ordninger

Rådets virkemidler er i stor grad utformet slik at de kan ta opp i seg endringer som skjer i kunst- og kulturfeltene. Men fra tid til annen er det behov for målrettede satsinger og egne ordninger.

Kulturrådet ønsker å etablere en ny ordning for kunstnerisk film innenfor visuell kunst, og å gjøre forsøksordningen for kunst- og kulturforskning til en permanent ordning. Begge formålene krever friske midler, til sammen 13 mill. kroner.

Visuell kunst: kunstnerisk film – ny ordning (10 mill. kroner)

Behov i feltet er tydelig gjennom økt antall filmsøknader til den eksisterende prosjektstøtteordningen. Ingen andre støttekilder dekker dette behovet. Distribusjonsledd og visningsledd eksisterer, men utvikling og produksjon mangler tilstrekkelig finansiering.

Forskning: kunst- og kulturforskning – ny, permanent ordning (3 mill. kroner)

Prøveordningen for kunst- og kulturforskning gjøres permanent. Målet er å rekruttere og løfte nye stemmer og perspektiver i kunst- og kulturforskningen, og å styrke forskningsmiljøer som frembringer ny og relevant kunnskap for Kulturrådet og kultursektoren generelt.

Det totale behovet – ideelle budsjettrammer alle tilskuddsordninger

Norsk kulturfond, Statens kunstnerstipend og Fond for lyd og bilde utgjør til sammen statens viktigste virkemiddelapparat for det frie kunst- og kulturfeltet utenfor institusjonene. Midlene fordeles på armlengdes avstand fra politikken.

Kulturfondets andel av det samlede kulturbudsjettet er lav og har vært nedadgående de siste årene. Til tross for enkelte øremerkede økninger, har Kulturrådets budsjettinnspill i liten grad vært imøtekommet. Rammene til det frie feltet er blitt hengende etter de andre delene av kunst- og kulturfeltet og andre poster på statsbudsjettet. Kulturrådet ser svært alvorlig på denne tendensen. Prinsipielt er det problematisk, jf. lovfestingen av armlengdes avstandsprinsippet i kulturloven. Videre bidrar det til et økende classeskille mellom institusjonene på statsbudsjettet og hele det sammensatte frie feltet. Forskjellene påvirker publikumstilbudet i hele landet, kunstneres virkemuligheter og økonomi, små kulturaktørers muligheter til å drive godt og ansvarlig, og institusjonenes tilfang av innhold og kunstnerisk nyskaping.

Den nedadgående budsjettendensen faller sammen med at Kulturrådet de siste årene har lykkes i det strategiske arbeidet med å nå flere underrepresenterte grupper, miljøer og uttrykk, noe som gjenspeiles i økt søknadsmengde og økt press på tilskuddsordninger. Å

ikke kunne imøtekomme en større del av den bredden og de kvalitetene som finnes, gir tapte muligheter for kunst, kulturliv og publikum over hele landet.

Kulturrådets tilskuddsordninger er bygget opp og videreutviklet gjennom lang tid og utgjør et tett sammenvevd virkemiddelapparat. Ordninger og deres budsjetttrammer justeres kontinuerlig for å treffe aktivitetene og behovene best mulig, og for sikre god balanse mellom ulike hensyn i rådets og utvalgenes prioriteringer. Men større beløp lar seg ikke omdisponere mellom ordninger eller fagområder uten at sammenhengene mellom virkemidlene forrykkes vesentlig.

For å synliggjøre etterslepet og behovet har Kulturrådet gått gjennom hele sitt budsjett og anslått rimelige budsjetttrammer per tilskuddsordning/avsetning – se vedlegg 1. Anslaget er gjort på bakgrunn av ordningene slik de er i dag, med utgangspunkt i dagens søknadstilfang og -kvalitet og dagens kostnadsnivå, og med mål om å kunne imøtekomme en rimelig andel av søknadene og gi tilskuddsbeløp som sikrer god gjennomføring og rimelige honorarnivåer. Satsinger nevnt over i prioritet 1–3 er i tillegg regnet inn.

Anslaget tilsier en økning av Norsk kulturfonds budsjetttrammer på 502 millioner kroner i friske midler. I lys av Prop. 1 S (2025–2026) ville dette gitt kulturfondet en andel av samlet kulturbudsjett (likestillings- og mediebudsjettet unntatt) på omkring 9 prosent. Kulturrådet mener dette er langt fra urimelige vilkår for hele det sammensatte frie kunst- og kulturfeltet utenfor de større institusjonene og til fordeling på armlengdes avstand.

III. Andre budsjettinnspill i tilknytning til Kulturrådets ansvar

Spillemidler

Kulturrådet er positive til at det vedtas en forskrift om fordeling av spillemidler til kultur, og vil besvare høringsaken om dette.

Kulturrådets er opptatt av at formålene som spillemidler har bidratt til gjennom Kulturrådets ordninger, blir sikret finansiering framover. Videre understreker Kulturrådet at litteraturordningene som fra 2026 skal finansieres i sin helhet av spillemidler, inngår i den helt grunnleggende infrastrukturen på litteraturområdet. Kulturrådet legger til grunn at spillemidlene i årene framover vil få minimum samme årlige justering, forutsigbarhet og utvikling som Norsk kulturfond.

Tilstrekkelige sekretariatsressurser

Sekretariatsressursene til Kulturrådet er svært presset. Økt søknadstrykk på en rekke tilskuddsordninger har medført stor belastning på rådets eksisterende utvalgs- og sekretariatsressurser. Honorarsatser for statlige utvalg (ref. Statens personalhåndbok) øker med høyere prosenter enn Kulturdirektoratets budsjett. De løpende honorarkostnadene legger dermed beslag på en stadig større andel av rådets administrative budsjetttrammer.

Kulturrådets langsiktige og systematiske arbeid for å bidra til økt mangfold og økt likeverd innebærer mer dialog med feltet, kunnskapsheving og tilpasset veiledning og kommunikasjon. Dette medfører økte kostnader for både råd, utvalg og sekretariat. Rådet har allerede omprioritert budsjetttrammen som tidligere ble brukt til Kulturrådets årskonferanse, til dette formålet.

Rådet ser store utfordringer både med å sikre tilstrekkelige utvalgs- og sekretariatsressurser for å behandle søknadene som kommer inn, med å få til strategisk dialogarbeid som er

nødvendig for å virkeliggjøre formål og strategi, og med å følge opp økende krav til forvaltningen.

Kulturrådet avventer utfallet av høringen om revidering av forskrift om samelovens språkregler, og regner med at dersom framlagt forslag vedtas, vil Kulturdirektoratet styrkes med nødvendige ressurser for å ivareta behov knyttet til oversettelse av innkommende søknader og utgående brev.

Rådet ber Kultur- og likestillingsdepartementet ta disse momentene med i betraktning når rammene til kap. 320 post 01 legges.

IV. Øvrige råd til kulturpolitikken

NOU Musikklandet

Kulturrådet setter stor pris på NOU-en *Musikklandet*, som brer ut en omfattende beskrivelse, analyse og kunnskapsgjennomgang om musikksektoren i Norge. Utredningen bidrar til et felles kunnskapsgrunnlag, som vil tjene arbeid, samarbeid, kommunikasjon, politikk og utvikling i hele sektoren.

Kulturrådet har levert et grundig høringssvar til utredningen. Rådet har lagt særlig vekt på viktigheten av å styrke, tilpasse og utvikle eksisterende virkemiddelapparat i musikkfeltet framfor å etablere nye ordninger og tilskuddsstrukturer. Kulturrådet anbefaler ikke å opprette tilskuddsordninger med vedtaksmyndighet i Kulturdirektoratet for kunstproduserende og kuraterende virksomheter, men snarere å styrke tilskuddsordninger for virksomheter i Norsk kulturfond. Relevante virksomheter/semiinstitusjoner med statstilskudd kan vurderes overført til tilskuddsordninger i Kulturrådet. Kulturrådet peker også på hvordan egne tilskuddsordninger er gode instrumenter for å rette på skjevheter i ressursfordelingen mellom sjangre.

Langsiktig oppfølging av sannhets- og forsoningskommisjonen

Kulturrådet vil understreke viktigheten av en ambisiøs oppfølging av rapporten over tid. Kunst og kultur spiller en viktig rolle i samfunnets forsoningsarbeid. I kommisjonens beskrivelse av et forsonet samfunn inngår bred anerkjennelse av uretten som er begått, økt kunnskap i befolkningen, tillit til samfunnsinstitusjonene og språklig, kulturelt og identitetsmessig likeverd. Kunst og kultur kan bidra til dette ved å være verktøy for kritisk diskusjon, refleksjon, synliggjøring, kunnskapsheving og identitets- og fellesskapsbygging.

Det er avgjørende å styrke den grunnleggende infrastrukturen og rammevilkårene for de berørte gruppene – gjennom bevilgningene til Sametinget, tilskuddsordningene for nasjonale minoriteter, berørte kommuner og fylkeskommuner, statstilskudd til sentrale institusjoner og økt satsing på nordisk kultursamarbeid. Dette må kombineres med en satsing på frie midler gjennom kulturfondet, for å gi samisk og nasjonale minoriteters kunst og kultur økt synlighet i offentligheten og kapasitet til likeverdig utvikling og samhandling.

Bærekraft, klima og miljø i kulturpolitikken

Kulturrådet er opptatt av at kulturpolitikken må være forankret i FNs bærekraftsmål og ser positivt på at dette er blitt tydeligere de siste årene.

Kunst- og kulturaktivitet medfører påvirkning på klima, miljø og natur. Kultursektoren skal være med å redusere sitt avtrykk. Like viktig er betydningen kunst og kultur har i samfunnsomstillinger, som sentral infrastruktur for demokratiet. Kunsten og kulturfeltet sikrer ytringsrom som åpner for maktkritikk og friksjon i endringsprosesser. Kunst og kultur gir rom

for å dele erfaringer i en tid preget av konflikt, håpløshet og tapserfaringer. Og kunst og kultur kan formidle kunnskap på nye måter, forestille seg framtidens samfunn og være arenaer for fellesskap og deltakelse. Å sikre gode rammevilkår for kulturelle møteplasser i hele landet er avgjørende framover.

Kulturrådet oppfordrer departementet til å fortsette å styrke bærekrafts-, klima- og miljøambisjonene i kulturpolitikken. Kulturfeltets potensial i samfunnet bør utnyttes og aktørenes egne omstilling støttes. Dette må og kan gjøres uten å redusere kunstens og kulturaktørenes uavhengighet og mulighet til å ytre seg fritt og kritisk. I arbeidet må det tas hensyn til forskjeller i rammevilkår i ulike deler av landet og til sammenhenger mellom natur, kulturutøvelse og immateriell kulturarv for urfolk og minoritetsgrupper.

Kulturdirektoratets arbeid med klima- og miljøprogram for kultursektoren, inkludert måling av sektorens utslipp og effekter av bærekraftarbeid i sektoren over tid, tegner til å svare godt på kulturfeltets behov for bistand og til å bygge viktig kunnskap om kulturfeltets betydning i samfunnsomstillingen. Kulturrådet anmoder departementet om at Kulturdirektoratet får tilstrekkelige ressurser til å følge opp dette løftet over tid.

29.11.2024

(signert elektronisk)

Sigmund Løvåsen

rådsleder

Vedlegg

- 1) Budsjett Kulturrådet 2025-2027
- 2) Kulturrådets budsjettprioriteringer 2027: utdyping av satsingene
- 3) Omtale av pågående arbeid i Kulturrådet
- 4) Statsbudsjettet 2027 – Satsingsforslag Kulturrådet
- 5) [Kulturrådets strategi 2025-2028](#)
- 6) [Årsrapport 2024](#)
- 7) [Årsoppsummering litteratur 2024](#)
- 8) [Årsoppsummering musikk 2024](#)

Vedlegg 1

BUDSJETT KULTURRÅDET 2025–2027

Beløp i hele tusen

	Budsjett 2025		Budsjett 2026 ¹⁾			Budsjett 2027 ²⁾		
	Norsk kulturfond: Fordeling per vedtak R3/25	Spillemidler til fordeling 2025 (per tildelingsbrev november 2024 og mai 2025)	Norsk kulturfond: Hovedfordeling jf. Prop 1 (2025-2026, per vedtak R5/25)	Spillemidler varslet, jf. Prop. 1 (2025-2026)	Sum budsjett per fagområde	Kulturrådets prioriterte satsinger 2027, fordelt på avsetninger	Prioritet	Ideelle budsjett-rammer alle avsetninger (inkl. satsinger)
Avsetning/ordning³⁾								
Allmenne kulturformål								
Tverrfaglig kulturvirksomhet	21 814					3 000	1	29 000
Utviklingstilskudd kulturaktører	5 855					5 000	1, 2	9 900
Bygg og infrastruktur - ARENA	25 483	1 100				10 000	2	39 000
Gjesteoppholdsstøtte 4)	1 052							0
Kulturrådets ærespris	700							700
Forskning	3 679					13 000	1, 2	15 000
Aspirantordning – mangfold i kultursektoren	4 600							4 600
Aspirantordning – personer med funksjonsnedsettelse	60							2 800
Tidsskrift og kritikk	29 791	1 270				14 000	1, 2	54 000
Tverrgående satsinger/Til rådets disposisjon						20 000	1	20 000
	93 034	2 370	99 532	0	99 532	65 000		175 000
Visuell kunst								
Produksjon og formidling – kunstnere	12 000							30 000
Produksjon og formidling – visningssteder	12 000							32 000
Ny: Prosjektstøtte – kunstnerisk film						10 000	3	10 000
Utstyr til fellesverksteder og gjestekunstordninger	1 600							1 600
Produksjon og formidling – nyetablerte kunstnere	3 000							3 000
Arrangører	38 986					20 000	2	68 000
Kunstnerassistent	4 550							5 000
Publikasjoner og manusutvikling	5 074							9 000
	77 210	0	79 211	0	79 211	30 000		158 600
Musikk								
Musikk ymse tiltak (komp/prod, innspilling, andre)	53 833							70 700
Musikkfestivaler	154 800							192 200
Konsertarrangører	52 700					30 000	2	93 500
Publisering	26 900							30 200
Konserter og turneer - prosjekter og virksomheter	95 500					30 000	2	146 500
	383 733	0	393 679	0	393 679	60 000		533 100
Scenekunst								
Gjestespill og turneer	8 240					10 000	2	25 000
Teaterproduksjoner	42 333	1 033				7 500	2	67 500

Danseproduksjoner	36 565	1 033				7 500	2	62 500
Kunstnerskap	54 281							60 000
Etablerte virksomheter	26 780							50 000
Kompetanseutvikling og publikasjoner	5 001							5 500
Arrangører	17 950	3 164				15 000	2	45 000
Forprosjekt	10 819							12 500
Insentivordning ny norsk dramatikk		6 650						4 500
	201 969	11 880	215 034	0	215 034	40 000		332 500
Litteratur								
Oversatt litteratur, innkjøpsordning	16 122	2 058						19 000
Ny norsk sakprosa for barn og unge, innkjøpsordning 5)	9 441	2 058						15 500
Nye norske tegneserier, innkjøpsordning	10 290							12 500
Ny norsk skjønnlitteratur for voksne, aut. innkjøpsordning	62 871							75 000
Ny norsk skjønnlitteratur for voksne, sel. innkjøpsordning	4 000							5 000
Ny norsk skjønnlitteratur for barn og unge, aut. innkjøpsordning	36 078	2 059						38 000
Ny norsk skjønnlitteratur for barn og unge, sel. innkjøpsordning	2 571							5 000
Ny norsk sakprosa for voksne, innkjøpsordning	40 650							65 500
Litteraturprosjekt	4 808	4 275						10 000
Litteraturproduksjon	7 108							9 000
Litteraturformidling	17 999	9 975						29 000
Frakt/distribusjon innkjøpsordningene	12 500							13 000
Skolebibliotek 5)	18 600	9 450				20 000	2	44 000
Ny: Samiskspråklig litteratur, innkjøpsordning						15 000	1	15 000
	243 038	29 875	229 337	39 500	268 837	35 000		355 500
Kulturvern								
Prosjekter og faglitteratur	15 816					3 000	1	18 800
	15 816	0	15 607		15 607	3 000		18 800
Sum	1 014 800	44 125	1 032 400	39 500	1 071 900	233 000		1 573 500
Samlet økning fra ramme 2026 (inkl spillemidler)								501 600

Noter

- 1) Fordelingsbudsjett 2026 vedtas i rådet i februar 2026 (R1/26).
- 2) Beløp er i 2025-kroner. Prisjustering må beregnes i tillegg.
- 3) Oppdatert med nye ordningsnavn vedtatt i 2025
- 4) Budsjetttrammen er inkludert i Utviklingstilskudd kulturaktører fra 2024
- 5) Ordningene finansieres med spillemidler f.o.m. 2026, jf. Prop 1 (2025–2026)

Kulturrådets budsjettprioriteringer 2027: utdyping av satsingene

Prioritet 1: Styrking av nasjonale minoriteters og samisk kunst og kultur

Tverrgående satsing: produksjon og kulturutøvelse (20 mill. kroner)

Det er et stort mangfold av tradisjoner og kunst- og kulturuttrykk innenfor de berørte gruppene. Det er sentralt at frie prosjektmidler er tilgjengelig for uavhengige stemmer, prosjektbaserte tiltak og virksomheter som bygger infrastruktur, kapasitet og kunnskap.

Økt kunst- og kulturproduksjon vil bidra til styrket kunnskap om de berørte gruppenes tradisjoner og uttrykk i storsamfunnet, økt fellesskap og tilhørighet internt i gruppene, og utveksling og utvikling av uttrykksmangfoldet.

Denne delen av satsingen vil styrke et arbeid som allerede er igangsatt gjennom kulturfondets prosjektordninger.

Tverrgående ordninger: økt likeverd og mangfold (5 mill. kroner)

Samers og nasjonale minoriteters kunst- og kulturutøvelse hemmes av mangel på autonome institusjoner og arenaer. Slik institusjoner og arenaer kan skape rom for kunst- og kulturuttrykk, videreutvikle feltet, drive diskurs og utøvelse framover og ha kapasitet til å delta i samarbeid med andre. Satsingen vil bygge opp under allerede eksisterende autonome initiativer i disse feltene og samtidig skape grunnlag for at nye initiativer kan vokse fram.

Satsingen er viktig for å sikre likeverd med norske aktører, for å imøtekomme interessen for og kunnskapsbehovet omkring de berørte gruppenes kunst og kultur nasjonalt og internasjonalt, og for å lette belastningen enkeltindivider opplever med å ivareta språk og kultur. De autonome organisasjonene som allerede finnes, og de som skal bygge seg opp, opplever en betydelig økt etterspørsel etter kompetanse, rådgivning og kulturell produksjon, og dette skaper et ytterligere press på den organisatoriske og administrative kapasiteten. Merarbeidet kan potensielt svekke aktørene, dersom det ikke sikres stabile rammevilkår for drift på lengre sikt og tilgang til prosjektmidler av tilstrekkelig omfang som kan bidra til å bygge langsiktig, strukturell kompetanse i sektoren som helhet.

De tverrgående ordningene er kraftfulle verktøy for relativt raskt å kunne løfte og styrke både nye og mer etablerte kulturaktører. Satsingen omfatter ordningene tverrfaglig kulturvirksomhet og utviklingstiltak for kulturaktører, som i samspill vil kunne bidra betydelig til et slikt strategisk løft.

Utviklingstiltak for kulturaktører gir tilskudd til utvikling, utprøving, kompetanseheving og nettverksarbeid, og skal bidra til å styrke kunstens rolle, nedslagsfelt og endringskraft i samfunnet. Ordningen for tverrfaglig kulturvirksomhet skal bidra til å etablere, opprettholde, styrke og utvikle arrangører, arenaer og aktører som har en flerkunstnerisk eller kulturelt tverrfaglig profil.

Litteratur: innkjøpsordning for samiskspråklig litteratur (15 mill. kroner)

I sin behandling av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport i mars 2024 oppfordret Sametinget Kulturrådet til å utvide innkjøpsordningen for litteratur til å omfatte litteratur skrevet på samisk. Kulturrådet har i dialog med Sametinget utarbeidet et forslag til en egen innkjøpsordning for samiskspråklig litteratur. Ordningen er tenkt å omfatte litteratur i alle sjangere og for alle målgrupper, utgitt på alle samiske språk, og den skal gi innkjøp og distribusjon både til folkebibliotek og skolebibliotek. Satsingen er beregnet til å koste 15 millioner kroner ved oppstart, og et tilsvarende beløp årlig videre framover.

Hovedtrekkene i ordningen er følgende:

- Ordningen vil følge samme hovedinnretning som ordningene for norskspråklig litteratur, og vil distribuere innkjøpte titler til alle folkebibliotek i Norge samt til skolene på Kulturrådets skolebibliotekordning (titler for målgruppen barn og unge).
- Formålet med ordningen vil være at «ny samiskspråklig litteratur av høy kvalitet blir skapt, utgitt, spredt og lest».
- Utgivelser på alle samiske språk kan meldes på.
- Ordningen vil inkludere litteratur for alle målgrupper (voksne og barn og unge) og alle sjangre som inngår i dagens innkjøpsordninger: skjønnlitteratur, sakprosa, tegneserier og oversatt litteratur.
- Forfatter og forlag får samme betaling for innkjøp som i tilsvarende kategori på de øvrige innkjøpsordningene.
- Det opprettes et eget samiskkyndig vurderingsutvalg for ordningen.
- Alle utgivere i Norge kan søke.

Tiltaket vil øke synligheten og tilgjengeligheten av samisk litteratur, noe som er avgjørende for å bevare og utvikle de samiske språkene. Et innkjøp av en tittel over ordningen vil bidra til bedre økonomisk forutsigbarhet for samiske forfattere og forlag og legge til rette for at utgivelser av samiskspråklig litteratur sikres god redaksjonell behandling. Gjennom ordningen vil samiskspråklige titler av god kvalitet gjøres tilgjengelig for lesere i hele landet. Ordningen vil også stimulere til økt oversettelse til samiske språk, noe som er av særlig stor betydning for de små samiske språkene og for barn og unge.

Opprettelsen av en egen innkjøpsordning for samiskspråklig litteratur er et etterlengtet tiltak som har bred støtte i feltet, både hos de samiske og de norske aktørene. Ordningen vil gi stor effekt for antall samiskspråklige utgivelser, for forfatter- og forlagsøkonomien, og for tilgangen til større bredde og mangfold i litteraturen for samiske lesere over hele landet, inkludert barn og unge gjennom skolebibliotekene. Tiltaket vil være en viktig oppfølging av leselyststrategien og en svært effektiv bruk og utvikling av eksisterende virkemiddelapparat.

Kulturvern: flere stemmer og større bredde (3 mill. kroner)

Satsingen skal stimulere til flere prosjekter som gir økt kunnskap om det samiske urfolkets og de nasjonale minoritetenes kulturarv og historie helt fram til i dag. Den vil resultere i større mangfold, bredere representasjon og flere stemmer i kulturvernet som helhet.

Satsingen må ses i lys av sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, men også på bakgrunn av en samfunnskontekst som er i stadig og rask endring. Det er ulike forståelser av hva kulturarv er, og fortidens og samtidens kulturuttrykk defineres gjennom stadige forhandlinger. Utforskning og refleksjon rundt identitet, tilhørighet og kulturell egenart framstår i dag som viktig, like ens det å synliggjøre mangfoldet av praksiser, uttrykk, kunnskap og ferdigheter både grupper og enkeltpersoner anerkjenner som del av sin kulturarv.

En særskilt satsing på det samiske urfolket og de nasjonale minoritetene er i tråd med flere internasjonale konvensjoner Norge har sluttet seg til, bl.a. UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven (2003-konvensjonen). Videre vektet konvensjonen om vern og fremme av et mangfold av kulturuttrykk (2005-konvensjonen) ulike aktørers og fellesskapets rett til å tolke og forvalte egen kulturarv.

Tilskuddsordningen *Kulturvern – prosjekter* er åpent innrettet og når ulike aktører over hele landet, slik som frivillige lag og organisasjoner, privatpersoner, ulike stiftelser, museer, arkiv, bibliotek, kommuner, fylkeskommuner og dokumentarfilmskapere. Denne aktørbredden er et

svært godt utgangspunkt for å lykkes med en kulturvernsatsing der økt anerkjennelse og økt likeverd for den samiske urbefolkningen og de nasjonale minoritetene er et overordnet mål.

Tidsskrift og kritikk: samisk kritikk (4 mill. kroner)

Rådet ser at det er behov for å styrke samiske tidsskrift og kritikk innenfor en samisk tradisjon. I 2025 gjennomførte rådet en ekstraordinær utlysning av øremerkede midler til prosjekter som kan øke forståelsen av og styrke praksis innenfor kunstresepsjon i samisk kontekst. Et stort antall søknader har synliggjort behov og vilje til å være med på en samtale om samisk kritikk, og til å praktisere den.

Utlysningen var første fase av noe som kan utvide kritikkbegrepet, og stimulere til refleksjon omkring og kritikk av samisk kunst og kultur. Kulturrådet anser videre at økt produksjon og formidling av samisk kunst og kultur gir behov for å styrke refleksjon omkring og kritikk av det som formidles i offentligheten. For å kunne få til en nødvendig og langsiktig satsing på samiske tidsskrift, samisk kunstkritikk og kompetanseutvikling i feltet, kreves friske midler til å styrke rammen for tidsskrift- og kritikkordningen.

Som en del av satsingen er det også ønskelig å få til et kunnskapsprosjekt som går mer i dybden på kvalitetsforståelser av kunst og kultur innenfor en samisk kontekst. Dette kan lyses ut i 2026 og gjennomføres i 2027, og vil også kreve friske midler.

Forskning: økt kunnskap kulturutøvelse – samer og nasjonale minoriteter (10 mill. kroner)

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport fra 2024 påpeker kunnskapsmangel som en grunnleggende utfordring i arbeidet med reparasjon og revitalisering. Dette gjelder også på kunst- og kulturfeltet, og innenfor kulturpolitikkområdet. Kulturrådet ønsker, i dialog med fagmiljøer og aktører innenfor de aktuelle gruppene, å sette i gang ett eller flere kunnskapsprosjekter som grunnlag for videre politikkutvikling.

For å bidra til økt likeverd for den samiske urbefolkningen og de nasjonale minoritetene kvener/norskfinner, jøder, skogfinner, romer og romanifolk/tatere trengs det mer kunnskap om de aktuelle gruppenes kunst og kultur. Ikke minst trengs det kunnskap om rammene og vilkårene for kunst- og kulturutøvelsen, inkludert kunnskap om hvordan det kulturpolitiske virkemiddelapparatet virker og er tilpasset – eller ikke tilpasset – kunst- og kulturutøvelsen. I 2026 vil Kulturrådet gjennomføre en kunnskapsoppsummering for å kartlegge det som allerede finnes av kunnskap, og for å tydeliggjøre hvilke spørsmål den planlagte kunnskapssatsingen bør utforske.

Prioritet 2: Arenaer, arrangører og turneer over hele landet

Tverrgående ordninger: økt tilgjengelighet og bærekraft (13 mill. kroner)

Omstilling til et mer bærekraftig samfunn er en vesentlig utfordring, også i kultursektoren. Aktørens evne og kapasitet til å bidra til omstillingen, samt til selv å utvikle seg i mer bærekraftige retninger, både når det gjelder lavere klima- og miljøavtrykk og når det gjelder tilgjengelighet og tilgang for flere publikumsgrupper, utfordres når de økonomiske rammevilkårene svekkes.

Kostnadsøkninger, svikt i betalingsevne hos publikum og strammere økonomi i kommuner og fylker, treffer kulturaktørene hardt. Rammevilkårene for drift, aktiviteter og innhold svekkes, og investeringer i bygg, lokaler og infrastruktur nedprioriteres. Kostnadsøkningen merkes ekstra godt i distriktene, hvor transport- og leverandørkostnader har økt betraktelig. Det vil de neste årene bli en utfordring å motvirke videre sentralisering av kulturell infrastruktur og kunstnerpopulasjon, og å sikre en god utvikling også i griskrendte strøk.

Ordningen for bygg og infrastruktur (ARENA) ser en økning i søknader som omhandler bærekraft. Flere reflekterer rundt spørsmål om bærekraft og miljøhensyn, benytter gjenbruk i prosjekter og ønsker støtte til å redusere energi- og strømforbruk. Antallet søknader om tilskudd til tilpasning for mer tilgjengelighet og universell utforming er også økende. Økte budsjettammer vil gi til økt tilgjengelighet og grønn omstilling.

Samtidig er det et stort behov for kompetansedeling og samarbeid for økt bærekraft også i det frie kulturlivet. Tilskuddsordningen utviklingstiltak for kulturaktører gir tilskudd til utvikling, utprøving, kompetanseheving og -utveksling, samarbeid og nettverksarbeid, og vil med økte budsjettammer bidra til en styrking av kulturaktørenes omstillingsevne og endringskraft inn i en større samfunnssammenheng.

Visuell kunst: små og mellomstore visningssteder (20 mill. kroner)

De små og mellomstore visningsstedene er essensielle for mangfoldet og utviklingen på det visuelle kunstfeltet. I seg selv utgjør kategorien også et mangfold, fra midlertidige og utprøvende initiativer, til veletablerte visningssteder med et solid nedslagsfelt.

En satsing og styrking av arrangørstøtten for visuell kunst vil bidra til å gi både nyetablerte og erfarne kunstnere muligheter til å utvikle kunsten sin og vise den utenfor de store institusjonene. Dette gir i sin tur de store institusjonene, som henter kunstnere fra de mindre visningsstedene, videre muligheter.

Musikk: konserter over hele landet (60 mill. kroner)

Konsertarrangører, festivaler og musikere og artister på turné har avgjørende betydning for å skape arenaer og formidle konsertprogram over hele landet. Tilskuddsordningene som bidrar til levende musikkformidling, står i hovedsak alene i den statlige musikkpolitikken i å ta vare på disse hensynene utenfor storbyenes institusjoner og kommersielle arenaer. Ordningene bidrar til omtrent 12 500 konserter hos arrangører og festivaler, og omtrent 4 800 konserttilskudd for artister og musikere (se vedlegg 8).

En satsing på tilskuddsordningen for konsertarrangører og tilskuddsordningen for konserter og turneer for utøvere vil bidra til å oppnå sentrale kulturpolitiske mål: øke antall konsertarrangører og publikumstilbudet i mindre byer og steder, styrke de lokale arrangørenes programmering, styrke lokale møteplasser for demokratisk deltakelse, øke antall oppdrag for musikere og artister, øke omfanget av vederlag til opphavspersoner, skape økt omsetning og økonomi for kunstnere, samt for lys-, lyd-, og scenearbeidere, og gi lokale økonomiske ringvirkninger.

Det er godt kjent at økonomiske vilkår for levende musikk er svekket etter pandemien. Dette vises blant annet gjennom den sterke økningen av antall søknader fra 2019 til 2024 (arrangørstøtte opp 43 prosent og turné/ensembler opp 67 prosent). Samtidig er musikere, artister og opphavere blitt mer avhengige av inntektene for levende musikk. Derfor vil en kulturpolitisk satsing på live-feltet være strategisk tilpasset endringer og potensial i musikkfeltet.

Scenekunst: scenekunst i hele landet (40 mill. kroner)

Det er behov for å øke formidlingen av fri scenekunst og legge bedre til rette for at flere produksjoner får lengre levetid. Kulturrådets scenekunstordninger har en avgjørende betydning når det gjelder å støtte opp om arenaene og mobiliteten på scenekunstområdet.

Tilskuddsordningen for scenekunstarrangører utgjør et særdeles viktig virkemiddel i denne sammenheng. Gjennom ordningen gis det årlige virksomhetstilskudd til arrangører over hele landet – både helårsarrangører og tidsavgrensede festivaler. Samtidig som ordningen

bidrar til et lengre livsløp for enkeltproduksjoner og til å styrke infrastrukturen på scenekunstmrådet, bidrar den også til å styrke kunstnerøkonomien og til å øke bærekraften i scenekunstheltet. En styrking av ordningen vil bidra til at samtidens scenekunst når ut til større og mer varierte publikumsgrupper.

Tilskuddsordningen for gjestespill og turneer bidrar også i stor grad til at forestillinger får lengre levetid. Her kan det søkes om enkeltgjestespill eller lengre turneer for allerede produserte forestillinger. Ordningen har tidligere hatt en del begrensninger på hvem som kan søke, men er nå åpnet opp for flere aktører. Det forventes at endringene vil føre til et økt antall søknader. En styrking av ordningen vurderes som svært relevant. Visninger i mindre sentrale strøk trenger høyere tilskuddsbeløp enn ordningen kan romme i dag. En økning av avsetningen er viktig for å sikre spredning av scenekunst i hele landet.

Over tilskuddsordningene for produksjon av scenekunstforestillinger (tilskuddsordninger for hhv. danseproduksjoner og teaterproduksjoner) er det også mulig å søke om visninger av forestillinger etter premieren. Dette har søkere i økende grad gjort de senere årene. At flere visninger blir inkludert i prosjektsøknadene, fører naturlig nok til at budsjettene øker. En styrking av disse ordningene for å imøtekomme dette behovet vurderes derfor som relevant i denne sammenhengen.

Litteratur: skolebibliotek (20 mill. kroner)

Skolebibliotekordningen har vært en suksess siden starten som forsøksordning i 2020, og framheves gjennomgående som viktig av både aktørene på feltet og skolene som deltar på ordningen. Evalueringen av forsøksordningen viser at flere elever låner bøker, og at elevene bruker mer tid på å lese enn tidligere – særlig på skolen, men også hjemme. Elevene som allerede lånte bøker, låner flere bøker enn tidligere, og rundt 90 prosent av skolene melder at elevene låner en større bredde av bøker enn før. Kulturrådet er derfor glad for at det med tilførte friske midler nå er 540 skoler som deltar på ordningen, og at bøker for barn og unge fra alle innkjøpsordningene er inkludert. Skolene som deltar på ordningen, mottar rundt 180 titler hver i året.

En gjennomgang av søknadstallene fra de til sammen tre utlysningene viser at over 1200 unike skoler har søkt på ordningen for årene 2020–2025. Det tilsvarer litt under halvparten av alle grunnskoler i Norge. Et flertall av søkerne har vært kvalifiserte. Kulturrådet har i tidligere budsjettinnspill (2024 og 2025) understreket at ordningen når ut til altfor få. Tallene viser tydelig at det er stort behov for en videre styrking av ordningen. Ordningen bør utvides med et langt høyere antall skoler fra og med neste utlysningsperiode (2027–2029). Bøker for barn og unge skrevet på samiske språk og på nasjonale minoritetsspråk bør også inkluderes på ordningen.

En satsing på skolebibliotek er et effektivt grep for å bedre barn og unges tilgang til et større utvalg litteratur, styrke formidlingen og bidra til mer leseglede. Ved å utvide ordningen til minst 1000 skoler, kan så mange som 300 000 elever få tilgang til gode og oppdaterte boksamlinger.

Tidsskrift og kritikk: flere og sterkere tidsskrifter (10 mill. kroner)

Når kulturjournalistikken i nasjonale og regionale medier er svekket, og behovet for løpende dekning av kunst- og kulturlivets aktører, produkter og hendelser øker, forsterkes kulturtidsskriftenes ansvar for å dokumentere, kritisere og kommentere viktige hendelser innen en stor bredde av sjangre.

Feltene har i stor grad vært sentrert i Oslo og de andre større byene, noe som får konsekvenser for dekningen, særlig for de performative kunstuttrykkene. At kritikerne og

tidsskriftene er mindre virksomme på de små stedene, henger også sammen med overordnede utførelser knyttet til ytring og meningsbrytning i mindre miljøer.

Det er et løpende behov for at nye tidsskrift og nye kritikere blir rekruttert, med nødvendig bredde innenfor geografi, fagfelt og form. En verden i grunnleggende forandring, med et endret trusselbilde, aksentuerer dette behovet. Slik Kulturrådets økonomi nå er innenfor tidsskrift- og kritikkfeltet, avslås søknader som Kulturrådet mener ville styrket tidsskriftenes rolle som kritisk, demokratisk infrastruktur. For både å kunne ta inn nye tiltak og gi utviklingsrammer og forutsigbarhet til de etablerte aktørene, kreves en betydelig styrking av rammene til ordningen.

Prioritet 3: Nye ordninger

Visuell kunst: kunstnerisk film (10 mill. kroner)

For kunstnerisk film eksisterer det løsninger for distribusjon og visning, men leddene for utvikling og produksjon mangler i dag tilstrekkelig finansiering. Et økende antall filmsøknader kommer inn til den ordinære prosjektstøtten på visuell kunst. Behovet er derfor godt dokumentert. Filmsøknader har imidlertid egne hensyn og er ofte mer kostnadskravende enn andre prosjektsøknader på området. Med friske midler til en egen ordning for utvikling og produksjon av kunstnerisk film, vil man få etablert finansiering til et manglende ledd i kjeden, og man vil lette presset på den eksisterende prosjektstøtteordningen.

Forskning: permanent ordning (3 mill. kroner)

For å sikre relevant kunnskap om og for kultursektoren i en tid preget av store brytninger, er det nødvendig å styrke relevante forskningsmiljøer og å løfte nye stemmer og perspektiver i forskningen. Ikke minst er det behov for å løfte forskere med ulike minoritetserfaringer.

Tilskuddsordningen for kunst- og kulturforskning ble etablert som en prøveordning i 2025. Allerede i første tildelingsrunde kom behovet for ordningen tydelig til uttrykk: En rekke søknader ble vurdert som støtteverdige, men fikk allikevel ikke tilskudd på grunn av begrensede midler til tildeling. Tilskuddsordningen dekker en rekke områder som faller igjennom i den øvrige forskningsinfrastrukturen. Bredden av søkere og mangfoldet av forskningsideer tyder på at tilskuddsordningen fungerer etter hensikten – den bidrar til å løfte nye stemmer og perspektiver, og til å styrke kunnskapsgrunnlaget i sektoren.

Omtale av pågående arbeid i Kulturrådet

For å følge opp Kulturrådets formål, ansvarsområde og strategi arbeides det langsiktig og kontinuerlig på mange områder – med evalueringer og utvikling av virkemidlene, dialog med kunst- og kulturfeltet, veiledning og kommunikasjon, kunnskapsutvikling og forvaltningsspørsmål. Vi vil nevne noe av det pågående arbeidet som preger 2025 og 2026 og som gjøres innenfor eksisterende rammer.

Ny strategi 2025–2028

Kulturrådet har nylig vedtatt strategi for perioden 2025–2028. I strategiperioden har rådet valgt fire satsingsområder: 1) Økt mangfold, flere stemmer, 2) Økt likeverd for det samiske urfolket og nasjonale minoriteter, 3) Et åpent og tilgjengelig kunst- og kulturliv, 4) Et kunst- og kulturfelt som møter klima- og naturkrisen.

Ny strategi vil følges opp i tiltaksplan og områdeplaner for hvert fagområde, og realiseres gjennom blant annet prioriteringer av tilskudd, dialog med kunst- og kulturfeltet og kommunikasjonsarbeid, kunnskapsutvikling, sammensetning av fagutvalg og deltakelse i den offentlige samtalen.

Forenkling

Ny søknadsportal, nye nettsider, klarspråkgjennomgang av alle retningslinjer og oppdatering av søknadsfrister er nylig gjennomført eller er under arbeid. Til sammen utgjør dette grep som skal bidra til økt tilgjengelighet, åpenhet og forenkling for søkere og tilskuddsmottakere.

Endringene er omfattende. Det tar tid å implementere og finjustere dem, å sikre at de blir oppfattet i kunst- og kulturfeltet, og å rette feil. Kulturrådet arbeider videre i 2026 med å sikre at løsningene fungerer etter hensikten.

Dialog, tilstedeværelse og kompetanseheving

I arbeidet med å nå målene i rådets strategi, er kjennskap til hva som rører seg rundt omkring i landet avgjørende. Særlig viktig er det å bygge tillit og øke kunnskapen om underrepresenterte miljøer, områder, uttrykk og praksiser. Råd og utvalg tilegner seg kunnskap gjennom søknadene, men er også avhengig av å se og lytte til feltet mer direkte.

Råd, utvalg og sekretariatet har i senere tid prioritert besøk til områder med samisk, kvensk, norskfinsk og skogfinsk befolkning, hatt dialog med jødiske kunstnere og kulturaktører, og startet dialog med rom og romani/tatere. Rådets og utvalgenes besøk rundt omkring i landet vil fortsatt prioriteres framover, innenfor tilgjengelige ressurser og bærekraftsyn. Rådet vil fortsette å legge ett av rådsmøtene årlig utenfor Oslo. Utadrettet virksomhet bidrar til flere og bedre søknader fra områder og miljøer som er besøkt.

Rådet vil også fortsette å arrangere åpne digitale dialog-, lytte-, veilednings- og informasjonsmøter for aktørene i kunst- og kulturfeltet. De digitale møtene likestiller deltakere fra hele landet, noe som styrker den demokratiske tilgangen til Kulturrådet.

For å bidra til egen kompetanseheving inviterer rådet jevnlig til framlegg om ulike temaer på rådsmøtene, både fra eksterne og Kulturdirektoratets fagansatte.

Evaluering og utvikling av tilskuddsordningene

Tilskuddsordningene er rådets viktigste virkemidler for å ivareta formålet i kulturrådsloven og følge opp rådets strategi. Det vurderes kontinuerlig hvorvidt ordningene treffer feltets behov, er tilstrekkelig fleksible og oppdaterte ift. lover og regelverk.

Ordning for innkjøp og formidling av tidsskrift til bibliotek og forsøksordningen for aspiranter med funksjonsnedsettelse er nylig evaluert. Rådet følger opp disse og tidligere evalueringer og justerer og videreutvikler ordningene når det er vurdert riktig. Flere evalueringer er også pågående eller nylig satt i gang. Evalueringene vil gi nyttig kunnskap om virkemidlenes treffsikkerhet.

Rådet vil også fortsette å vurdere ekstraordinære tiltak for å nå strategiske mål. Dette kan være piloter, forsøksordninger eller ekstraordinære utlysninger. Rådet erfarer at slike satsinger gir ekstra oppmerksomhet og når nye søkere. Samtidig er det strukturelle arbeidet med å sikre at de faste tilskuddsordningene inkluderer underrepresenterte grupper avgjørende for å sikre mangfold og likeverd på lang sikt.

Forvaltning av virksomhetstilskudd

Kulturrådet gir årlige tilskudd til en rekke virksomheter, både formidlingsarenaer og kunstproduserende enheter. Rundt regnet 1/3 av kulturfondets midler går til virksomhetstilskudd til 250–300 aktører over hele landet.

Kulturrådet holder på med en gjennomgang av forvaltningen av virksomhetstilskudd i Norsk kulturfond, for bedre å synliggjøre det betydelige ansvaret rådet tar for å sikre infrastruktur for det frie feltet i hele landet, sikre gode vilkår for virksomhetene, sikre balanse mellom forutsigbarhet og dynamikk i budsjettarbeidet og porteføljen, og sørge for enhetlig forvaltning av virksomhetstilskuddene.

Ny tverrgående innretning for virksomhetstilskudd er vedtatt og implementert i nye retningslinjer og søknadsskjemaer i 2025. Oppfølgingsarbeidet fortsetter i 2026.

Oppfølging av regjeringens leselyststrategi

Kulturrådet følger opp formålene og tildelingen av spillemidler til leselyst gjennom skolebibliotekordningen, innkjøpsordninger for litteratur rettet mot barn og unge, tilskuddsordningen for litteraturformidling og arbeidet med litteratur på nynorsk, samisk og minoritetsspråk.

Habilitet og tillit

Høsten 2025 har vært preget av spørsmål i media og sosiale medier om tildelinger til råds- og utvalgsmedlemmer og Kulturrådets habilitetshåndtering. I tråd med tidligere juridisk gjennomgang og rådets jevnlige vedtak senere år har det vært anledning for råds- og utvalgsmedlemmer å søke tilskudd fra Norsk kulturfond og ordninger i eget utvalg. Begrunnelsen har vært å sikre tilstrekkelig god og relevant fagkompetanse til fagfellevurdering for det feltet Kulturrådet har ansvar for. Det stilles spørsmål ved om dette godt nok sikrer tillit til at rådets beslutninger er upartiske – uavhengig av om habilitetshåndteringen er i tråd med forvaltningsloven og Kulturdirektoratets habilitetsbestemmelser.

Rådet tar spørsmålene alvorlig og vurderer ulike endringer, blant annet i regler og praksis for oppnevning og habilitetshåndtering, før ny råds- og utvalgsperiode 2026–2027. Departementet vil bli holdt løpende orientert om dette.

Større kunnskapsprosjekter

Rådet har initiert flere kunnskapsprosjekter som er under arbeid, og som i tiden framover vil gi ny kunnskap om kunst- og kulturfeltet og danne grunnlag for diskusjoner i både rådet og i offentligheten.

Kulturrådets store forskningsprogram *Kulturbruk, publikum og deltakelse*, skal gi fornyet kunnskap om befolkningens kulturvaner og grupper som faller utenfor. Forskningssatsingen skal også diskutere begrepsbruk og utfordringer knyttet til målinger av kulturbruk.

Forskningsprogrammet *Kunst og kunstig intelligens* skal undersøke hvordan kunst bruker kunstig intelligens, hvordan kunstig intelligens bruker kunst, og hvilke estetiske, etiske, begreplige og kulturpolitiske konsekvenser denne bruken har.

Nytt forskningsprogram i 2026, *Migrasjon, estetikk og arkiv*, skal undersøke kunstneriske og kulturelle vaner og praksiser blant innvandrere til Norge i perioden 1955–2000, og hvordan disse vanene og praksisene har satt spor etter seg i samtidens estetiske praksiser.

Andre kunnskapsprosjekter som er i gang, er blant annet en større gjennomgang av Kulturrådet og det visuelle kunstfeltet i Norge, en utredning om arv etter visuelle kunstnere, en kartlegging av samarbeidsprosjekter mellom det frie feltet og institusjonene på scenekunstområdet, og en utredning om vilkårene for innspilling, utgivelse og formidling av innspilt musikk.

Statsbudsjettet 2027 – Satsingsforslag Kulturrådet							Vedlegg 4	
Alle beløp i 1 000 kroner								
Prioritet	Kap.	Post	Foreløpig tildelingsbrev 2026*	Forslag 2027**	2028**	2029**	2030**	Kort beskrivelse (to linjer per forslag, hva kan prioriteres ned for å gjennomføre ny satsing)
1	320	55	1 032 400	57 000	57 000	57 000	57 000	Styrking av nasjonale minoriteters og samers kunst og kultur. Kommer i tillegg til midler prioritert til formålet innenfor eksisterende rammer.
2	320	55	1 032 400	163 000	163 000	163 000	163 000	Arenaer, arrangører og formidling over hele landet. Kommer i tillegg til midler prioritert til formålet innenfor eksisterende rammer.
3	320	55	1 032 400	13 000	13 000	13 000	13 000	Nye ordninger.

* Samlet budsjetttramme for Norsk kulturfond jf. Prop. 1 (2025–2026)

** Satsingene må anses som langsiktige tiltak. Beløpene for påfølgende år er satt opp i 2025-kronebeløp. Kulturrådet forventer årlig prisjustering.